

NYE UNGDOMS- BØKER

.....
fra Ungdomsbokgildet 2020
.....

INNHold

Tendenser	3	Halvorsen, Anne Gunn Fuglehaug, Randi	14	Russo, Meredith	24
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
Andersen, Sarah	4	Arvingen: Halve kongeriket 1		Bursdag	
Voksenlivet er en myte		Presentert av Beate Ranheim		Presentert av Astrid Bonilla	
Presentert av Astrid Bonilla		<hr/>		<hr/>	
Aurstad, Tore Iversen, Audun	5	Hansen, Atle	15	Sapkowski, Andrzej	25
Tåke over Svartøy		Eg har venta på deg		Volveren: det siste ønsket	
Presentert av Stig Elvis Furset		Presentert av Stig Elvis Furset		Presentert av Andreas Kjøde	
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
Bardugo, Leigh	6	Hansen, Sigrid Agnethe	16	Sharif, Gulraiz	26
I lysets makt		Ser du dette?		Hør her'a!	
Presentert av Maria B. Meldalen		Presentert av Astrid Bonilla		Presentert av Beate Ranheim	
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
Bergquist, Kristian	7	Harari, Yuval Noah Vandermeulen, David	17	Shusterman, Neil	27
Jeg vil bare at det skal være oss		Sapiens: en tegnet historie		Ljå	
Presentert av Andreas Kjøde		Presentert av Maria B. Meldalen		Presentert av Astrid Bonilla	
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
Borge, Nina	8	Hariboe, Eili	18	Stene, Øystein	28
Utbryterne		Tre meter med kniv		Pustens lov	
Presentert av Andreas Kjøde		Presentert av Beate Ranheim		Presentert av Beate Ranheim	
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
Collins, Suzanne	9	Helgheim, Odin	19	Stewart, Erin	29
En ballade om sangfugler og slanger		Fenrisulven. Ragnarok 1		Arr som vinger	
Presentert av Astrid Bonilla		Presentert av Maria B. Meldalen		Presentert av Andreas Kjøde	
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
Elvedal, Anne	10	Hendriks, Jenny Caplan, Ted	20	Strassegger, Peter	30
Dødens spill		Oppdrag Abort		Aleksander den store	
Presentert av Stig Elvis Furset		Presentert av Maria B. Meldalen		Presentert av Maria B. Meldalen	
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
Eriksen, Endre Lund	11	Ingebrigtsen, Ann Helen Kolås	21	Svingen, Arne	31
Hvordan jeg tjente min første million		Sinne		Perfekt ondskap	
Presentert av Beate Ranheim		Presentert av Andreas Kjøde		Presentert av Stig Elvis Furset	
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
Ewo, Jon	12	Johansen, Eldrid	22	Tamaki, Mariko	32
9. april 1940; 8. mai 1945		Fra du så meg		Laura Dean driver og dumper meg	
Presentert av Andreas Kjøde		Presentert av Andras Kjøde		Presentert av Maria B. Meldalen	
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
Guåker, Helene	13	Noreng, Jan Tore	23	Thomas, Angie	33
Høgspenning. Livsfare		Kunsten å tryne		På vei mot toppen	
Presentert av Stig Elvis Furset		Presentert av Stig Elvis Furset		Presentert av Atrid Bonilla	
<hr/>		<hr/>		<hr/>	

TENDENSER

TRENDAR OG TENDENSAR: LIVSMESTRING I NYNORSKENS ÅR

Omgrepet livsmestring er gitt stor plass i Fagfornyelsen – fagplanane som avløyser Kunnskapsløftet. Viss livsmestring er tema-tikk som handlar om psykisk helse, kropp og seksuell grensesetting vil årets ungdomslitteratur få ein flyng start inn i skulen.

Vi har lest bøker om unge, fortrinnsvis jenter, sitt forhold til kroppen. Vi har lest bøker om psykisk sjukdom. Angstlidingar er i fleirtal. Mest hos unge sjølv, men det er foreldre som sliter også. Eit signal som støttar inntrykket er at fleire av bøkene har kontaktopplysningar til organisasjonar som Mental Helse og Kirkens SOS til slutt.

Vi har også lest ein del om seksuell identitet. Det er ein trend som har vart ei tid. Andre typar seksuelle grenser, som å kjenne på kva som er greitt og ikkje, er eit tema som blir skrivne om både med og utan MeToo-problematikk.

Seks av bøkene i utvalget vårt er på nynorsk. Eg veit ikkje om vi har hatt så stor nynorskandel tidlegare. Det betyr at det er eit svært godt år for Samlaget. Vi presenterer nesten heile katalogen deira av ungdomslitteratur. Det er sjølv sagt noko eg som nynorsking gler meg over. Men, vi som formidlar skulle ynskje at bøkene hadde større gripefaktor på omslagssida. Eg tippar

at få av nynorskbøkene kjem til å bli plukka ut av ungdommar som skannar bibliotekhyllene. Difor må dei snakkast ut av hyllene. Bli aktivt formidla. Det må nynorsklitteraturen uansett. Så kan vi be om litt drahjelp frå omslaga, vær så snill?

I fjor presenterte vi fleire diktsamlingar for ungdom. Eit høgt antal dikt-utgjevsar er ein trend som har holdt seg. Det vi kallar “instagrampoesien” ser ut til å treffe målgruppa godt. Vi synest nok ikkje at kvaliteten er like god på alt, så kun ei diktsamling er med i vår presentasjon. Og det er ei samling som ikkje er skrivne for nettportalane sitt kortformat.

Kvalitet er det derimot på årets teikneseriar. Her er det også stort sjangermangfold. Vi har alt frå LBQGT-kjærleiken, iskalde grøss, humoristiske kvardagsstriper til sakprosa.

I fjor klagde eg over at det var få gutar med i bøkene, og at dei stort sett var dritsekkar. På antal revansjerer gutane seg i år. Det er uavgjort på mi oppteljing. Det finst også nokon blant dei som er fine folk.

Og nevnte eg at fleire av bøkene også er morsomme?

God lesnad!
Stig Elvis Furset

BØKENE ER PRESENTERT AV:

Astrid Bonilla/Midt-Buskerud bibliotek
Stig Elvis Furset/Viken fylkesbibliotek
Andreas Kjøde/Askerbibliotekene
Maria Balog Meldalen/Drammensbiblioteket
Beate Ranheim/Viken fylkesbibliotek

Redaksjon:
Anne Grethe Lauritzen, Anette Vatnebryn

Ungdomsbokgildet
er støttet av
Norsk Kulturråd

NORSK
KULTURFOND
Kulturrådet

Sarah Andersen

Voksenlivet er en myte

Gyldendal 2020
Presentert av Astrid Bonilla

Er du unik? Har du hatt karriereplanene klare siden du gikk på barneskolen?

Føler du deg helt komfortabel med å leie en kjekk gutt du nettopp har møtt? Ser du på voksenlivet som en spennende utfordring du bare har gått og ventet på? I så fall kan du bare slutte å lese videre. Denne boka henvender seg nemlig til alle introverte mennesker som bare gjør sitt beste for å eksistere uten å ta for mye plass. Dette er boka for dem som vet de burde bli ferdig med leksene, utvide horisonten, gå ut i verden og være sosial, bygge nettverk og sette klare mål for framtida. Mens de i realiteten bare har lyst til å ligge helt flatt på senga med ansiktet ned i puta. For så å puste langsomt inn og ut, mens man håper på at verden enten vil forsvinne, eller at alt bare går over. Det er nemlig ikke alltid voksenlivet frister. Dere kjenner kanskje til Sarah Andersens skriblerier eller *Sarah's scribbles* som de originalt heter? Sist jeg sjekka, hadde den unge amerikanske tegneserieskaperen over 3 millioner følgere på Instagram og nesten like mange på Facebook. Nå er web-stripen samlet i bokform og oversatt til norsk.

Dette er altså ikke en sammenheng-

ende fortelling, men små historier der en ung, navnløs kvinnefigur, kommenterer hverdagslige hendelser og filosoferer over tilværelsen fra sitt introverte ståsted. Dette gjør hun med en solid dose humor og masse sjarm!

Mye handler om kvinnelighet generelt, og om hvordan man kan føle seg utilpass, keitete og fremmedgjort i egen kropp. Figuren utleverer egne imperfeksjoner med så stor selvironi, at det er umulig ikke å få sympati med henne. Eller å kjenne seg igjen, for den saks skyld.

Stripene gir på mange måter et skråblikk på samtida vår, og jeg koste meg skikkelig med dem! Jeg liker at leserne oppfordres til å være seg selv. For av og til vil man bare ligge under et teppe i pyjamas sammen med et kosedyr og ei bok, eller kaste bort det meste av helga på internett. Og det må være helt greit.

Tore Aurstad og Audun Iversen

Tåke over Svartøy

Cyldendal 2020
Presentert av Stig Elvis Furset

Kan det stå ei Churchill-statue i det offentlege rom?
Kan vi dømmе fortidas menneske ut frå våre idèar og kunnskap vi sit med i dag? Viss ja, så lever litteraturen til HP Lovecraft eit farleg liv.

Lovecraft var homofob. Xenofob. Rasist. Kvinnehatar. I fiksjonen støter du fort på framandfrykta. Korkje mannen eller fiksjonen passerer dagens moralfilter. Skal vi då rive ned bysta hans frå pidestallen, og kaste den til havs?

For Tore Aurstad og Andreas Iversen ser svaret ut til å være nei på spørsmålet. Teikneserieromanen *Tåke over Svartøy* er skapt med Lovecraft-bysta i nærleiken til tasta-tur og teikne Brett. Monstra og mytene er inspirert av Lovecraft.

Vi er i Oslo. Året er 1939. September. Bakgrunnsramme: Europa på veg inn i krig. Vi møter Jan, 14 år gammal, som bur på barneheim. Alle andre seier han er foreldrelaus. Han meiner foreldra er i live. Denne hausten er nettene fylt av mareritt. Han er på svømme- og dykketurar, kor han møter blekksprutliknande monster. Det rare er at han er usikker på om han rømmer frå eller lever saman med dei. Han vaknar uansett med eit skrik i munnen.

Så blir han oppsøkt av ein merkeleg,

gammal mann. Andletet hans: utståande, skarpe tenner, fiskeaktige auge. Haltande gange. Ein arm. Mannen kallar seg Tritus Læsø. Han leitar etter barnebarnet sitt, Eger, som har budd på barneheimen, og no er forsvunne. Kan Jan hjelpe? Spora peiker i retning vestover. Til ei sekt som kallar seg for "Dagons barn". Dei bur på øya Svartøy. Jan møter der skremmande innsikter om sin eigen familie. Er han eit monster?

Tåke over Svartøy er ein teikneserie som gir både grøss og ettertanke. Aurstad og Iversen er ikkje åleine om Lovecraft-inspirasjon i dag. "Lovecraftian" er blitt eit adjektiv. Og HBO-serien *Lovecraft Country* set til dømes søkelys på rasisme og framandfrykt. Aurstad og Iversen er også der. Kan vi påstå at dei reddar Lovecraft frå seg sjølv?

Eit kjekt tankeeksperiment då: Korleis ville han reagert om han vart plassert i vår samtid, og såg bruken av fiksjonen sin? Eg trur han ville blitt fyr fykande forbanna. Og, med ein viss rett, anklaga alle for kulturell appropriasjon.

Leigh Bardugo

I lysets makt

Oversatt av Hilde Stubhaug
Cylendal 2020
Presentert av Maria Balog Meldalen

Et land revet i to av et monsterfylt mørke. Ei foreldreløs jente, som har ingen andre her i verden enn sin beste venn. Og enorme krefter hun skjuler for alle, inkludert seg selv.

Alina Starkov går over natten fra å være en anonym soldat, til å bli nasjonens håp. Alinas hjemland ble for flere hundre år siden brutalt delt i to av et landområde fylt av et komplett mørke og blodtørstige monstre. Selv om landet har to mektige hærer, en med vanlige soldater og en med kraftfulle grisjaer, gjør dette landområdet landet svakt og utsatt. Grisjaer er mennesker som har evnen til å manipulere den fysiske verden. Noen kan mane fram vind, vann eller ild, noen kan kontrollere metall, noen kan lege kroppen, og noen kan ødelegge den. Da Alina, bestevennen hennes og resten av troppen deres forsøker å krysse landområdet og blir angrepet, vekkes Alinas skjulte grisja-krefter til live. Grisja-krefter som ingen har sett maken til, og som kanskje kan bety slutten på landets mørke år. Men når du plutselig kastes inn i et storpolitisk spill, er det ikke lett å unngå å bli en brikke.

Du har kanskje hørt dette før? *I lysets makt* har absolutt sin dose velkjente fantasy-troper. Men denne boka deiser allikevel ikke inn i klisjéland: Vi får nemlig mange uforutsigbare vrier og vendinger, som gjør det vanskelig å vite hva som skjer

og hvem folk egentlig er. Boka går også på en knivsegg mellom romantikk og kliss, men holder seg akkurat innafor. Den viktigste grunnen til at boka redder seg unna både klisjéer og kliss er språket. For Leigh Bardugo skriver veldig godt. Både karakterer og omgivelser føles levende, og karakterene oppfører seg som ekte mennesker, til tross for uvanlige krefter og omstendigheter. Bardugo skal også ha honnør for å skrive russisk-inspirert fantasy, noe vi i hvert fall ikke har for mye av på norsk. *I lysets makt* passer både for dem som sluker fantasy uansett, og den litt mer kravstore og kresne leser. Et must for leseglede, med andre ord!

Kristian Bergquist

Jeg vil bare at det skal være oss: dikt

Aschehoug 2020

Presentert av Maria Balog Meldalen

Dette er diktsamlingen for alle som føler seg rar og annerledes i møte med kjærligheten!

Vi får her dikt om det å bære på tung bagasje, å synes det er vanskelig å se seg selv i speilet, å føle seg som en underdog og et misfoster. Vi får dikt om å føle seg vektløs, å virkelig bli sett og at noen liker deg på grunn av sprekene dine, ikke bare på tross av.

Mange diktsamlinger for ungdom som har kommet ut i det siste er samlinger av dikt hentet fra instagram-kontoer. Jeg er personlig absolutt glad i insta-poesi, men her ser man fordelene av en diktsamling der diktene henger sammen i en helhet. *Jeg vil bare at det skal være oss* er tydelig gjennomarbeidet og helhetlig, og formidler en historie om to mennesker og deres gryende kjærlighet. *Jeg vil bare at det skal være oss* er lett, uten å være lettvin, den har alvor, uten å være alvorlig, den er morsom, uten å være latterlig, og den er søt, uten å være klissete. Når jeg først fikk den inn på jobb og begynte å bli i den, tok det ikke lang tid før jeg begynte å forstyrre kollegaene mine med høytlesning og utrop om hvor bra jeg syntes dette er! Denne diktsamlingen er rett og slett myk, fin, sår, morsom, gjenkjennelig og tilgjengelig for

både ungdom og voksne.

For det er lett å føle at når man er litt skakk, har litt sprekker etter å ha blitt knust og limt sammen igjen noen ganger, synes det er vanskelig å se seg selv i speilet, har litt tung bagasje å bære på, så kan man ikke bli elsket. Men det er så langt fra sannheten som man kan komme! Akkurat som hen i disse diktene, er alle vi andre skakke raringer der ute også verdig kjærligheten!

Nina Borge

Utbryterne

Cyldendal 2020
Presentert av Andreas Kjøde

Det er 2075 og klimaendringene kombinert med en krig har ødelagt kloden. Så ille har det blitt at selve luften er giftig å puste inn.

I de største byene har sentrum blitt muret inne og folk med pustemasker har det noenlunde greit. Utenfor er ødemar-ken, hvor det er for lite mat, vannet er skittent og folk må klare seg selv. Men det er ikke alt. Det aller verste er nemlig at kvinnene styrer, og de gjør ikke en god jobb.

Etter krigen tok det forferdelige femi-nistpartiet styringen over Norge. Menn er nå annenrangs borgere. Fordi de blir sett på som voldelige overgripere. Ironisk nok er det i *Utbryterne* i all hovedsak kvinnene som begår overgrep. Gjenger går bevæpnet om kveldene og plukker seg ut menn og gruppevoldtar dem. Det er strippeklubber der de mannlige danserne blir misbrukt på det groveste. Borge sparer oss for detalje-ne, noe jeg i hvert fall synes er greit.

I denne mørke dystre verdenen har vi to hovedpersoner som er så forskjellige som de kan få blitt. Carla er en feminist og vidunderbarn. Noah er med i en opprørs-gruppe som vil ta Norge tilbake til slik det var i vår tid. Forskjellige omstendigheter gjør at disse to tenåringene må begi seg ut på et oppdrag. De må reise igjennom

ødemar-ken samtidig som soldater fra både feministene og opprørerne er etter dem.

Denne boka er ulidelig spennende. Nina Borge er svært dyktig når hun skildrer den-ne verdenen hvor kjønnsrollene er snudd på hodet. Det fanget min interesse, og jeg tror det vil fange interessen til ungdom-mene også.

Suzanne Collins

En ballade om sangfugler og slanger

Oversatt av Torleif Sjøgren-Ericksen
Gyldendal 2020
Presentert av Astrid Bonilla

«Fascinerende for fjerde gang!» «Umulig å slutte å lese!» «Usmakelig pageturner!» «Eg er imponert!» «Ny Hungergames-bok er enda mørkere.»

Jeg har lest kritikeranmeldelser, og jeg tror ikke det er mange andre ungdomsromaner i år som har fått like mye omtale som det Suzanne Collins *En ballade om sangfugler og slanger* har fått. Anmeldelsene dekker hele spekteret, fra regelrett slakt, via lunken mottakelse, til de mer entusiastiske.

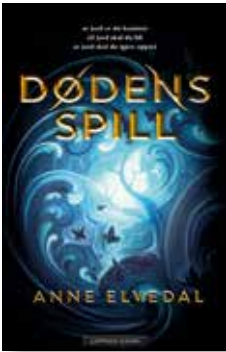
Ja, for dere husker vel *Dødslekene-trilogien*? Den ble avsluttet for over 10 år siden. Så det store spørsmålet er: hvorfor kommer det en ny bok nå? Dette er ingen fortsettelse, men en prequel som utspiller seg i Panem mange år tidligere. Hovedpersonen er 18 år gamle Coriolanus Snow, eller den fremtidige President Snow.

Unge Coriolanus tilhører en av de mektigste familiene i Capitol, men på grunn av krigen, har familieformuen smuldret bort. Så nå kjemper han innbitt for å opprettholde den vellykkede fasaden. Coriolanus er ambisiøs. Han higer etter makt og status, og blir plukket ut til å være mentor for én av de 24 tributtene i den groteske konkurransen, *Dødslekene*. Han blir besatt av tanken på at hans tributt skal vinne. Det vil nemlig sikre ham et stipend, som er den eneste muligheten han har til å komme

inn på universitetet. Skuffelsen blir derfor stor når det viser seg at han får tildelt jenta fra Distrikt 12. Ved første øyekast virker hun som den svakeste av dem alle.

Det er nok en fordel å ha lest trilogien først, fordi boka spiller mye på de første bøkene. Det er mindre glitter og glamour denne gangen, og vi får bli med på prosessen som skal gjøre *Dødslekene* til et altopplukende og fryktinngytende TV-show.

Suzanne Collins har kanskje ikke helt lyktes med å gjenskape den gedigne suksessen fra forrige gang. Jeg synes boka er litt for lang, og at man med fordel kunne ha jobbet mer med karakterbyggingen. Den store styrken til Suzanne Collins er måten hun bygger opp spenningen på, og de mange cliffhangerne som hele tiden dytter leseren videre. Uansett, det er tydelig at mange mener mye om denne boka, så mitt beste tips er: les boka og døm selv.

Anne Elvedal

Dødens spill

Cappelen Damm 2020
Presentert av Stig Elvis Furset

Sommarferie. For 16 år gamle Rebekka skal denne sommarferien bli den beste nokon gong. Ho og faren, Børre, skal på motorsykkelferie. Irland. Han framfor, med handa på gassen, og ho bakpå.

Ho ser for seg korleis ho held rundt faren sin trygge kropp. Koss ho beveger seg med sykkelen i svingane, slik at når dei rasar avgårde på landevegen, over bakketoppene, så er det som om ho og faren er eitt med det grønne landskapet. På kvelden skal dei gå på pub i ein pittoresk landsby, og høyre på autentisk irsk folkemusikk. Musikk som faren elsker, og ho har lært seg å bli glad i.

Men ting går ikkje alltid som planlagt. For brått ein morgon er alt forandra.

Før ho har fått i seg frukosten har faren fortalt henne at det ikkje blir noko av turen. Han må ordne med ting på Låven, verkstaden der han skrur på gamle bilar og motorysklar, og sysselset "dropout-ungdom". Er dei meir viktig for faren enn henne?

Før dagen er omme ligg faren på sjukehus. Heile fjeset brunne vekk. Etter ei ulukke på låven. Ein defekt bensinslange og ein gnist?

Før veka er omme er faren død. Etter komplikasjonar frå brannskadene.

Før månaden er omme opplever Rebekka uforklarlege ting knytta til eit åndebrett ho finn på Låven. Er det sant at det er

mogleg å få kontakt med dei døde? Er det faren som fortel at han blei drepen den dagen på Låven?

Anne Elvedal debuterer med *Dødens spill*. Ho er likevel ikkje ein uerfaren forfatter. Ho har erfaring frå tv og film, og har blant anna skrive manus til ein av Børning-filmene. Det legg eg merke til. Ikkje berre fordi detaljar i bil- og motorsykkelmiljøet ser ut til å vere på plass. Men også fordi spenningsdrivet er godt, med cliffhangers på slutten av kapitla.

Historia er fortalt frå Rebekka sin synsvinkel, og eit spenningselement oppi det heile var også at eg fekk ei slags "Gillian Flynn-kjensle" – med upåliteleg forteljar og overraskande vendingar. For er forholdet til faren så idyllisk som Rebekka vil ha oss til å tru i starten av boka? Familien er ikkje nødvendigvis kun ei trygg havn.

Dødens spill skal bli til tre bøker. Underhaldninga i denne første lovar godt for dei neste.

Endre Lund Eriksen

Hvordan jeg tjente min første million

Aschehoug 2020

Presentert av Beate Ranheim

Endre Lund Eriksen! Han har alltid vært en av mine favoritter blant norske barne- og ungdomsbokforfattere.

Så vidt jeg kan huske er dette den første ungdomsromanen jeg har lest om politisk aktiv ungdom. Og om en ung herre med pasjon for aksjetrading.

Husker dere *Pitbull-Terje? Førstemann som pissa på månen?*

Hva med *Super?* Historien om Julie, som er blind, men som aldri i verden skal la det stoppe henne. Den likte jeg altså så godt. Eller hva med *Den sommeren pappa ble homo?* Herregud, som jeg lo.

I *Hvordan jeg tjente min første million* møter vi Robin som er en gutt på 15 år. Han er gammel for alderen: han snakker pent – i motsetning til familiemedlemmene, han kler seg i skjorter og blazer, han er et ordensmenneske, han drømmer om å bli millionær. Han føler seg ikke helt hjemme i sin familie med raddiser eller i klasserommet.

Familien hans, som er politisk engasjerte og glødende sosialister, venter på at han skal komme ut av skapet som homofil. De kan ikke tenke seg noen annen grunn til at han er så ulik dem.

Når de alle er samlet rundt frokostbordet en morgen og Robin sier: det er

noe jeg må fortelle dere, tror de at de vet hva som kommer. Men Robin sier: Jeg har meldt meg inn i Unge Høyre. Nyheten slår ned som ei bombe! Det gapes og svelges rundt bordet, før søstera hyler: Ditt jævla kapitalistsvin! Men Robin lar seg ikke stoppe. Han kjenner i sitt indre at han er en Høyremann. Han begynner å gå med Høyre-pins på jakka, han har partiplakater på rommet og deltar på politiske møter, til familiens store fortvilelse. Og han utvikler en interesse for aksjetrading. Han trenger bare å låne en million kroner, og han finner en løsning.

Ordføreren i kommunen flytter inn i nabohuset. Høyre-ordføreren. Ordføreren har en sønn, og Robin forelsker seg umiddelbart i Høyresønnen. Endre Lund Eriksen innfrir igjen. Denne boka er full av humor og litt alvor. En riktig fornøyelse å lese.

Jon Ewo

9. april 1940; 8. mai 1945

Vigmostad & Bjørke 2020
Presentert av Andreas Kjøde

Boka har to forsider, to innledninger og to avslutninger som gjør at den tar for seg oppbyggingen til krigen, selve krigen og det som skjer etter, med hovedfokus på 9. april 1940 og 8. mai 1945.

Den første halvdel tar for seg invasjonen av Norge. Ewo tar oss gjennom alle stedene tyskerne angriper på en gang, og det er ikke få. Samtlige er vellykkete bortsett fra angrepet på Narvik, og synkingen av Blucher ved Oscarborg festning. Vi får se hvor dyktige tyskerne dessverre var til å føre krig. Soldatene var godt trent og godt ledet av offiserer og generaler med erfaring fra første verdenskrig. De hadde også på tidspunktet Europas mest moderne militære. Det var lite et gammeldags og overrasket norsk forsvar kunne gjøre.

Den andre halvdel tar for seg krigens siste dag i Norge. Det var ikke selvsagt at 8. mai skulle være det. For mens de allierte styrkene hadde bekjempet Tyskland på alle fronter, så var Norge så godt som urørt. Ewo skriver om general Bøhme som sitter i Norge med hundretusenvis av soldater. Han var usikker på om han skulle overgi seg, eller kjempe til siste slutt. Noe som ville gjort Norge forferdelig for alle innbyggerne.

Ewo beskriver skjebnen til diverse krigsforbrytere, tyskere, men også nordmenn som hadde begått grusomme handlinger.

Noen overga seg, mens andre ville heller ta selvmord enn å måtte stå til rette for sine handlinger.

Ved hjelp av illustrasjonene til Dag Frognes gjør Ewo disse to skjebnedagene levende for leseren. I min arbeidshverdag møter jeg ofte elever som er pålagt å lese en bok av læreren. Dette er boka for de som istedenfor en roman vil ha en spennende historie fra virkeligheten.

Høgspenning. Livsfare

Samlaget 2020
Presentert av Stig Elvis Furset

Like før vinterferien i 2003 fekk eg ein e-post frå ei eg var blitt kjent med på eit samlingsbasert kurs. Det hadde berre vore ei samling, så at eg kjente henne er å ta hardt i. Eg visste kven ho var.

E-posten var eit generelt ønske om god vinterferie. I dag ville den blitt publisert som ei statusoppdatering på Facebook. Og drukna i hjarte-emojis. Eg svarte ikkje med hjarter. Eg svarte med utskjelling. Eg hadde ikkje vinterferie. Eg var ikkje skulebibliotekar. Dessutan var vinterferie synonymt med skigåing og anna tullball. Kva var det ho innbilte seg? Svaret mitt gjekk i slike banar. Sidan heldt vi kontakten. I dag er vi gift.

I *Høgspenning. Livsfare* av Helene Guåker er vi ikkje i e-post-flørtinga sin tidsalder. Her er Messenger og mobil kanalar. Men flørtestilen liknar.

Lea går på vidaregåande og bur på hybel. Ho er interessert i Halvor. Men korleis oppnå kontakt når ho aldri tør å stoppe ved bordet der han sit saman med kompisane sine? Og korleis svare når ho får melding frå han? Ho som er tilbaketrukken, og aldri svarer på eige initiativ.

Lea skaper seg eit alter ego: Vilde. Vilde er tøff og munn rapp. Vilde får alle til å le. Vilde fargar håret lilla. Vilde tar piercing i nasen. Vilde syng solo frå scena under skuleforestillinga. Vilde svarer med setnin-

gar som “Er du ein psyko øksemordar?” når Halvor sender flørtemeldingar på mobilen. Og det er Vilde som blir kjærasten til Halvor.

Men kva skjer om Halvor oppdagar den eigentlege Lea? Ho som ikkje er problemfri, og som har ei mor heime som trengjer seg inn i sitt psykiske mørke.

I *Høgspenning. Livsfare* er det to linjer i handlinga. Den fyrste, Lea som Lea, går nedover. Her er ei Lea som på sjølvutslettande vis prøver å skape lys for mora. Den andre, Lea som Vilde, går oppover. Den Lea bruker Vilde til å frigjere seg frå det som skjer heime.

Den store litterære prestasjonen her er høgt tempo og lys tone når vi er saman med Lea som Vilde, og tilsvarende langsomt og mørkt når Lea er i heimesfæra. Boka balanserer på John Green-vis mellom feelgood og tungsinn. Dessutan fortjener Guåker ros for guteportrettet av Halvor. Han gir både Lea og Vilde-versjonen av henne eit støtteløft når ho treng det som mest.

Anne Gunn Halvorsen, Randi Fuglehaug

Arvingen: Halve Kongeriket 1

Aschehoug 2020
Presentert av Beate Ranheim

Jeg elsker det norske Kongehuset. Når jeg ser Kong Harald på tv, har jeg lyst til å klemme ham. Jeg ser på talene han holder og blir rørt. Da denne boka dukket opp, var alle skjønt enige om at denne boka måtte jeg snakke om.

Arvingen er en slags Askepott-historie, et eventyr lagt til nåtid. Lena er 17 år og familien hennes flytter fra Horten til Oslo der Lena begynner på videregående på fineste Frogner. Første skoledag, akkurat da første time har startet, ruller en stor svart bil med kraftig motor og sota ruter inn foran hovedinngangen. Ut av bilen kommer de kongelige tvillingene – kronprins Karl Johan og prinsesse Margrethe. Og her, vet dere, her ser jeg for meg en sånn sekvens som kunne passe i tv-serien *Skam*. Karl Johan og Margrethe, pene og solbrune, i slow motion med kul, sugende musikk og med dag og klokkeslettet i gult på skjermen. Sekunder senere står de begge i døra inn til klasserommet der Lena sitter lettere star struck. Kronprinsen setter seg på den ledige plassen ved siden av Lena og presenterer seg som Kalle. Her har vi altså en lekker kronprins og ei jente fra landet. Virker det kjent?

Arvingen er en morsom, romantisk og ikke minst underholdene roman med høyt tempo. Historien om Lena som vil skape seg et nytt liv. Det er sannelig ikke lett i den tida vi lever i hvor alt du noen gang

har gjort finnes der ute på sosiale medier. Og det er ikke langt fra Horten til Oslo.

Dette er ei bok om ei jente som nærmest rømmer til Oslo, får innpass i en ny verden og blir betatt av kronprinsen. Jeg synes det er spesielt artig med den fiktive kongefamilien og de mange referansene til kjente kongelige episoder fra media. *Arvingen* er første bok i serien *Halve kongeriket*, så fortsettelse følger. Jeg tror mange, rojalister eller ei, kommer til å elske denne historien.

Atle Hansen

Eg har venta på deg

Samlaget 2020
Presentert av Stig Elvis Furset

For nesten tjue år sidan kom boka *Heksa* av Atle Hansen ut. Den var ei lettlestbok for mellomtrinnet. Den handla om ein gut som blir teken på fersken av ei gammal dame når han er på epleslang.

Eg las boka høgt for nevøen min. Vi trudde begge, ut frå omslaget, at det ville ende med at den skumle gamle dama var snill, og invitere han inn på eplekake. Vi tok feil.

Eitervart kjente vi uhygga sige ned over oss. For ein slutt det er på boka! *Heksa* er framleis ein av dei skumlaste grøssarane som finst for barn og unge. Men omslaget viste at Samlaget sannsynlegvis ikkje visste kva dei skulle gjere med boka. Eller at dei ikkje forstod at Atle Hansen var ein av dei beste skrekkforfattarane for unge.

Difor var det på høg tid at det i år, på det tredje året, i den sjuande boka i serien, endeleg vart hans tur til å skrive for det flotte Grøss og Gru-konseptet. Boka heiter *Eg har venta på deg*. Tittelen får dermed ei dobbelttyding for meg.

Vi møter Simon. Han har flytta til ei bygd ved sjøen, Vika, saman med mora og storesystera. Mora har arva eit gammalt hus dei flytter inn i. Systera får noia av å bu der. Ho høyrer lydar. Menneskegråt på natta. Ho dreg tilbake for å bu med faren.

Simon slår seg til ro med at lydane sikkert er knirkinga som finst i gamle hus. Gråten må vere ein katt.

Ei helg er han åleine heime. Då blir han kjent med ei jente. På kafèen. Ho går berre rett bort til han. Som om dei var gamle kjente. Sofie. Ho har lyst hår. Mørke auge. Ho blir med han heim. Der... Hendene hennar er kalde når ho tar på han. Kalde hender som likevel gjer han varm. Ho seier at ho slektar på ... Enkefolket?

Ho seier at ho likar han. Ho seier at han ikkje må gå ifrå henne. Nesten naken mot han, seier at ho ikkje kjem til å gjere han noko ... vondt.

Lever Hansen opp til forventningane mine? Definitivt. Som i *Heksa* kjem uhygga i små drypp. Fortellinga er suggestiv. Den dreg lesaren inn, på same måten som Simon også blir dregen inntil Sofie av dei kreftene som har teke bustad i henne. Krefter som lokkar med ein seksualitet som Simon er uerfaren med.

Sigrid Agnethe Hansen

Ser du dette?

Samlaget 2020
Presentert av Astrid Bonilla

Lars hadde ei fortann som var litt lengre enn den andre. På den høyre sida hadde en liten bit blitt borte, men det måtte du være ganske nærmere for å se.

Han hadde brunt hår med voks i, og det lukta og så nesten ut som tyggegummi. Blodårene buktet seg som slanger på underarmene hans, og ei kvise dukket alltid opp på akkurat den samme plassen på haka. Anna rakk å se mye på nakken til Lars der han satt én plass foran henne i klasserommet, og desto mindre ned i 10. klasse-bøkene. Da Lars plutselig begynte å legge merke til Anna, var det som om resten av verden ble borte, og det eneste som kunne høres var de raske hjerteslagene fra et ungt, forelska hjerte.

Det var før. Nå sitter Anna i bilen sammen med familien sin. Ifølge Google Maps er det 303 km fra den gamle inn-gangsdøra til den nye. Det står at det er 1 time og 9 minutter igjen til det nye huset. En ville brukt 50 timer på å gå, men hvem går vel 50 timer i strekk? Man kan også ta båten. Det gjorde de ofte før da de skulle besøke bestemora. Men denne gangen skal de ikke på besøk. Nå skal de bo der. Det eneste Anna klarer å tenke på mens de passerer fjell, sjø og skoger, er at et rykte reiser fortere enn en bil kan kjøre.

Hva gjør du egentlig etter at du har gitt

hjertet ditt til en som bare trækker det i stykker? Hvordan skal du noen sinne kunne stole på et annet menneske igjen? Og hvor lenge må du kjenne på skammen og angsten for at et lite bilde som du var dum nok til å ta, skal forfølge deg, eller kanskje ødelegge deg helt? Du, som bare ville bli elsket?

Ser du dette? av Sigrid Agnethe Hansen må sies å være en svært vellykket debutroman. Den er tynn og kan leses raskt, men den er alt annet enn rask å glemme. Historien er sterk. Den er sår. Og den er veldig godt skrevet. Jeg får stor medfølelse med denne 15-årige hovedpersonen, samtidig som jeg vet at dette like gjerne kunne ha skjedd i virkeligheten. Og det gjør det.

Jeg er sikker på at boka vil kunne gi de rette leserne en sterk leseropplevelse, og kanskje kan den til og med forhindre at noen selv havner i en situasjon med bilder på avveie. Boka fortjener virkelig lesere, og jeg lover å gjøre mitt beste for å snakke den ut av bokhylla på biblioteket!

Yuval Noah Harari, David Vandermeulen

Sapiens: en tegnet historie

Cappelen Damm 2020
Presentert av Maria Balog Meldalen

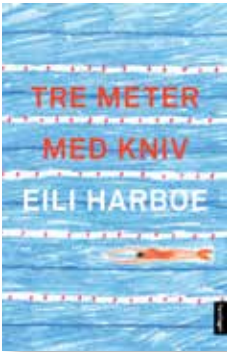
Sapiens er en tegneserie som tar oss med helt tilbake til menneskehetens begynnelse!

For *Menneskehetens begynnelse* er nettopp undertittelen på første bind i denne tegneserien basert på boka *Sapiens* av Yuval Noah Harari. I denne tegneserien får vi lære om hvordan våre forfedre gikk fra å være en av mange dyr på den afrikanske savannen, til å spre seg utover hele verden, og hvordan homo sapiens gikk fra å være en av mange menneskearter, til å bli enerådende. Evolusjon blir gjerne framstilt som den sterkeste rett. Men «mykere» egenskaper har vært viktigere for homo sapiens. For vi er jo ikke spesielt raske eller sterke sammenlignet med mange andre dyr. I denne tegneserien får vi innblikk i hvordan et av våre største fortrinn har vært samarbeid i store grupper, og hvordan kombinasjonen av språk og sosiale relasjoner gjør at sladder faktisk er en viktig del av å være menneske. Det kan jo være fint å vite for sånne som meg, som setter pris på litt skikkelig sladder: Det er faktisk veldig viktig for oss som art!

Dette er en bok for de ungdommene som suger til seg kunnskap som en svamp, men kanskje ikke helt har roen på seg til å sette seg ned med en tykk bok med masse

tekst. Språket er ikke forenklet noe særlig, og det kan til tider være mye tekst stappet inn i rutene, så ikke fall for fristelsen å gi dette til dem som leser i ganske bratte motbakker.

Noe av det jeg liker best med denne boka er den tar oss med på de skikkelig lange linjene i vår historie. *Sapiens* gir meg en følelse av at menneskene bak meg strekker ut hånda si til meg. Når jeg tenker på hvor mange tanker og følelser jeg har felles med menneskene før meg, så føles det som om jeg greier å gripe tak i den hånda de strekker ut til meg. Og i et lite øyeblikk kan vi holde fast i hverandre og kjenne at vi alle er mennesker.

Eili Harboe

Tre meter med kniv

Samlaget 2020
Presentert av Beate Ranheim

Kjenner dere navnet Eili Harboe?

Nå er det jo dumt at jeg ikke kan se om dere stikker henda i været eller høre hva dere sier. Men jeg innbilder meg at noen av dere nikker mens noen rister på hodet. Eili Harboe er mest kjent som en ung lovende skuespiller fra Vestlandet. Hun har spilt i flere filmer de siste årene. Det visste jeg ikke da jeg leste boka. Jeg ble tiltrukket av tittelen. *Tre meter med kniv* – hva kan det handle om?

Før synes Lykke at moren hadde så morsomme innfall. Nå som Lykke går i niende klasse synes hun innfallene er mest plagsomme. Folk snakker om det, men innad i familien har det aldri vært snakket om. Det at mor er psykisk syk. Lykke bor sammen med mor og far og ei fostersøster som er en del yngre. Hverdagen er hektisk og kaotisk. Det Lykke lengter etter og trenger er å bli sett og få anerkjennelse, å få bekeftelse. Så får hun øye på Simeon og han ser henne. Er det deg jeg har venta på hele denne tida, sier han.

Det er litt som den scenen fra *Notting Hill* hvor Julia Roberts sier: "I'm just a girl, standing in front of a boy, asking him to love her". Og så lever de liksom lykkelig

ever after.

Men blir Lykke egentlig lykkelig sammen med denne gutten? Hun tror at lykken smiler til henne og hun går helt opp i denne gutten. Hun vil være sammen med ham hvert sekund, dag og natt. Hun vil ha nærhet, romantikk og intimitet og han liker å ha sex. Jo nærmere hun forsøker å komme ham, jo mer trekker han seg unna. Og det er kanskje ikke så rart, for i sin streben etter å bli likt og elsket, er hun ikke lenger den kule jenta han møtte.

Tre meter med kniv er Eili Harboes debut og jeg er imponert. Dette er ei bok jeg vil framsnakke. Forfatteren viser oss Lykkes opplevelser, hennes betraktninger og funderinger rundt livet. Om rus, intimitet, sex, religion, familie, skyldfølelse og mye av det som kan røre seg i hodet og hjertet til en tenårings. Og jeg synes hun gjør det så godt.

Odin Helgheim

Fenrisulven.

Ragnarok 1

Egmont 2020

Presentert av Beate Ranheim

I de siste årene har vi sett at vikinger og det norrøne igjen er veldig populært.

Selvsagt vil jeg nesten si, bare tenk på det universet, det materialet, de karakterene og alle referansene. Det har resultert i flere filmer, tv-serier, romaner og tegneserier. Mange nye tegneserier. Episke norrøne tegneserier. Både norske og utenlandske. Malin Falch, som har laget *Nordlys-serien*, skal ha sagt det er begynnelsen på en trend og hun kaller den Nordic Manga. Det er kult!

Husker dere hva Ragnarok handler om? Ragnarok er i norrøn mytologi navnet på hele verdens undergang. Blant menneskene i Midgard starter ragnarok med en grusom krig, før det kommer en lang og fryktelig vinter – Fimbulvinteren. I *Fenrisulven*, første bok i serien *Ragnarok*, følger vi den unge høvdingssønnen Ubbe, hans familie og samfunnet han vokser opp i. De er vikinger og Ubbe skal læres opp i alt det innebærer.

En kald natt dukker det opp en blodtørstig og svær ulv, et fryktinngytende beist og fra beistets øyne og nesebor spruter det ild. Ulven herjer i landsbyen, den dreper og lemlester, før den plutselig forsvinner. Og Ubbe har mistet sin mor og hans eldre bror har blitt blindet av ulven. Noen år senere

møter Ubbe guden Loke, som lover ham et av Iduns helbredende epler om han klarer å fange ulven. Jeg mener å huske at guden Loke er mest kjent for å være svikefull og slem, så dette kan umulig bli lett.

Fenrisulven er en glede å lese, fargerik og spekket med dramatikk og humor. Jeg gleder meg over sterke kvinneskikkelser, og at jeg stadig ville google opplysninger. For eksempel er Ubbe et kjent navn fra vikingtiden.

Dette er for alle som liker spenning, norrøn mytologi, vikinger, tegneserier og en god historie. *Fenrisulven* er nominert til Arks barnebokpris, og er tegneserieskaperen Odin Helgheims debut. Dette er første bind i en serie, og jeg venter spent på fortsettelsen.

Jenny Hendriks, Ted Caplan

Oppdrag abort

Kagge 2020
Presentert av Maria Balog Meldalen

Veronica Clarke har et plettfritt liv.

Hun har kjempegode karakterer, en gjeng suksessfulle bestevenner, foreldre som er skikkelig stolte, en plass på et bra universitet, og ikke minst: en helt perfekt kjæreste. Denne perfekte kjæresten er ikke så glad for at hun skal reise langt vekk for å studere. Derfor lager han hull på kondomene, slik at hun skal bli gravid og må bli hos ham for alltid. Veronica kan ikke få hjelp av bestevennene eller foreldrene, for hos dem er det ikke plass til sånne feil, og nærmeste abortklinikk som vil la henne ta abort uten foreldrenes tillatelse er 1600 km unna. Bare et valg står igjen for Veronica: Bailey. Bailey, hennes tidligere bestevenn, med turkis hår og elektrosjokkvåpen i lomma, og som bokstavelig talt bjeffer til folk som prøver å sette seg på hennes bord i kantina. Bailey som faktisk ser medfølende ut da hun tar Veronica på fersken med en positiv graviditetstest på skoletoalettet.

Da Veronica ser seg nødt til å spørre henne går Bailey med på å være det hun kaller abortvennen hennes (mot at de stopper i Roswell for å se på romvesener). I en kamp mot klokka for å nå fram i tide til avtalen på klinikken vil Bailey og Veronica

hanskes med hasjrøykende abortmotstandere, gigantkuer, mer enn én stjålet bil og en ekskjæreste som vil vinne Veronica tilbake ved å gi henne en rose for hvert hull han stakk i kondomet.

Som dere sikkert skjønner, så blir dette en heidundranes biltur! Jeg ler og blir rørt og forbanna i løpet av noen få sider. Dette er også en bok man ikke aner hvor ender opp, og som du virkelig får hjertet i halsen av. For du vil så inderlig at det skal ordne seg for Bailey og Veronica, som er noen herlige uperfekte hovedpersoner. I denne morsomme og varme og spennende historien ligger det også et alvor i bunnen om hvilke nesten uoverstigelige hindre man må over mange steder i USA for å kunne ta abort.

Denne boka passer til alle som vil ha en litt alvorlig og vilt morsom bok med mye varme og fandenivoldskhet.

Sinne

Samlaget 2020
Presentert av Andreas Kjøde

Sinne av Ann Helen Kolås Ingebrigtsen var en fantastisk leseopplevelse.

Den er skrevet på nynorsk, og det gjorde meg en smule skeptisk. Det er fordi jeg lenge har hatt et komplisert forhold til målformen. På videregående var det for meg et utfordrende, men lite stimulerende fag, og siden har jeg lest svært lite av det. Ingebrigtsen viste meg hvor utrolig vakkert og poetisk nynorsk kan være når det er godt skrevet.

Boka handler om 15 år gamle Synne, som av og til blir kalt Sinne. Sinne fordi hun ofte er sint. Selv kobler hun det til sin hemmelige ADHD-diagnose. Hun gikk på medisiner tidligere, men likte ikke det. Selv om hun sliter med å konsentrere seg og å beherske seg så vil hun ikke begynne igjen.

Kjærlighet er viktig i denne boka. Forelskelsen er jo ofte sterkere og mer intens som ungdom. Synne er forelska i den nye og mystiske gutten i klassen. En gutt med fine smilehull og øyne Synne bare kan forsvinne inn i. De har sendt snapper i hele høstferien. Han spør ofte om de skal henge, men Synne er redd for at han kanskje bare tuller med henne. Synne blir til slutt med å henge, det går veldig fint og de blir kjærester, alle er lykkelige og snipp snapp

snute så var. Neida, det er ikke så enkelt.

Det som er så fantastisk med denne boka er at den overlater mye til fantasien. La meg sitere Synne når hun får raseriutbrudd etter at faren sier at hans nye kjæreste er gravid. "Eg sprekk, og orda mine tar form som skarpe bitar og flyg utover heile bilen. Nokre av dei treffer pappa midt i fleisen, så han bråbremsar og gispar etter luft."

Denne boka har alt en ungdomsroman burde ha. Den har kjærlighet uten å være en kjærlighetsbok, den tar for seg familie og vennsksapsrelasjoner uten at det er de som står i sentrum. Den handler om ADHD uten å være en ADHD-bok. Dette er rett og slett bare historien om Synne, og den er sabla god.

Eldrid Johansen

Fra du så meg

Cappelen Damm 2020
Presentert av Andreas Kjøde

Karen er ei 17 år gammel jente som har hatt det skikkelig tøft i det siste. Foreldrene har vært igjennom en stygg skilsmisse.

Verken Karen eller moren vil ha noe med faren hennes å gjøre. Hennes beste venninne har flyttet til USA for å ta et år på skole der. Dette går utover privatlivet og skolen i så stor grad at Karen velger å ta en pause. Med god hjelp fra moren velger hun å ta et år på folkehøyskole. Skolen er kristen, og fokuset er musikk. Noe som passer godt for Karen kan virkelig synge. Karen blir fort forelsket. Det starter med en flørt og utvikler seg veldig raskt til et hemmelig forhold. Hun får en kjæreste. Men de må spille et spill fram til skoleåret er over. Det er en herlig og spennende romanse med masse sex, i forskjellige bortgjemte kroker av skolen. Dette spillet har også noen regler. Ingen meldinger, ingen bilder og ingen kontakt på sosiale medier overheadet. Problemet er at kjæresten også er læreren hennes. En kjent medieprofil og familiefar. Han lover å forlate kone og barn når skoleåret er over. For leseren er det åpenbart at dette er et spill, et spill hvor Karen blir lurt trill rundt.

Forfatteren er veldig god til å beskrive ungdomsforelskelse og besettelse. Jeg forventet en komplisert, mørk og dyster roman lik noen av de som har kommet ut

i kjølvannet av Metoo. Denne boka er ikke slik. Men det skal sies at Karen etter hvert får en Eurekaopplevelse. Kanskje boka er slik den er nettopp fordi den er inspirert av en sann historie. For når det kommer til sanne historier, så er ingen like.

Jan Tore Noreng

Kunsten å tryne

Cyldendal 2020
Presentert av Stig Elvis Furset

Kva må til om du skal bli supergod i til dømes sjakk? Du må ha talent sjølvsagt. Ein teori påstår at du må ha minst 10 000 timar med øving gjennom ti år før talentet ditt blomstrar.

Fullt så langt er ikkje kompisane Samuel og Jonas kome i parkour. Parkour går ut på å forsere fysiske hinder i urbane landskap kun ved hjelp av spenst og muskelkraft. Den kjem med garanti for blåmerke, skrubbsår og forstuingar. Ikkje nett masseidrett. Men begge gutane har talent for nerderi. Og så lenge dei er to som er i parkourbobla, så gjer det lite at dei ikkje er kule jentemagneter.

Sommaren før siste året på ungdomsskolen har dei vore ute i det fri inne i parkourbobla. Dette med jenter skal endre seg. For kroppane deira har endra seg denne sommaren. Spenst skaper musklar.

Det er Samuel som merkar det. Anette, som knapt har snakka til han gjennom heile ungdomsskula, seier "hei" idet han går forbi. Samtstundes dultar ho borti besteveninna Helene. Og Helene, skulens skjønnhetsdronning, stirrer på han. Samuel legg merke til at pupillene hennar blir større, samtidig som ho sjølvsikkert bryter ut i eitt "Ååh, keel".

Gutane blir sett. Helene legg seg etter Samuel. Anette etter Jonas. Men Samuel blir også interessert i ei mystisk jente. Som på Askepotts vis mista mobilen sin då ho sprang vekk ifrå han etter treninga på ein byggeplass. Samuel blir meir interessert i den han må kjempe for, enn den som står open framfor han.

Jan Tore Noreng sin ungdomslitterære produksjon har så langt handla om sjangerhopping. Eller eit slags litterært parkour om ein vil. Den fyrste boka hans, *Drømmejegeren*, var science fiction. Deretter fulgte slasherskrekken *Skyggefødt*, før han vann Uprisen med spenningsromanen *#alfahann*. No er det det kjærleiksromanen sin tur. Utan at dette på noko slags vis er ei romantisk komedie. Det sørgjer guteperspektivet for.

For kva skjer med gutar som med kroppen full i hormonar blir kasta ut i kjærleikslivet? Tittelen antydar korleis det går. Gutane pådrar seg blåmerke, skrubbsår og knuste hjarter. Men på same tid handlar det også om korleis dei reiser seg igjen. Som blir kunsten i det heile.

Meredith Russo

Bursdag

Oversatt av Morten Hansen
Cylendal 2020
Presentert av Astrid Bonilla

Er det ikke noe dypt fascinerende med tilfeldigheter?

Folk snakker fremdeles om den høsten Tennessee ble rammet av en høyst uvanlig snøstorm for 13 år siden. Mens snøstormen herjet som verst, ble to høygravide kvinner innlagt på det lokale sykehuset. På samme tid fødte de hver sin sønn. Siden den gang har Eric og Morgan feiret alle bursdagene sine sammen, bortsett fra i tredje klasse da Eric hadde fått vannkopper. De har alltid kjent hverandre. De har et helt spesielt bånd. Og nå står 13-årsdagen for tur. Morgan har en hemmelighet, som han lenge har villet fortelle bestevennen om. Han vet bare ikke hvordan han skal få det til.

I *Bursdag* av Meredith Russo gir Morgan og Eric oss korte innblikk i livene sine på hver bursdag fra de fyller 13 til de fyller 18. Begge prøver å finne seg selv, samtidig som de er tvunget til å forholde seg til omgivelsene rundt. I den lille, transgynte byen de bor forventes det at guttene skal være sterke og tøffe, mens jentene skal være søte og sårbare. Men hva skal man gjøre når man ikke passer inn i stereotypien?

Etter hvert som tiden går, blir det tydelig at Morgan føler seg forvirret over maskuliniteten sin. Han har aldri følt seg tiltrukket

av jenter. Nei, det handler mer om misunnelse. Misunnelse for klærne de har på seg, for måten de ler på og hvordan de krysser beina når de sitter. Misunnelsen kjennes ekstra stor når kjærestene løfter dem opp i været og snurrer dem rundt.

Eric er også litt forvirret. Han opplever til stadighet å bli tiltrukket av Morgan, men han er ikke homofil. Han har aldri vært tiltrukket av noen annen gutt. Og det er akkurat dette det handler om: Eric begynner å se Morgan som jente, og ikke som gutt.

Meredith Russo er selv transkvinne, og hun skriver overbevisende og godt om det å føle seg fremmed i egen kropp. Kanskje kan denne boka hjelpe ungdom som er i en lignende situasjon til ikke å miste håpet. *Bursdag* er ikke bare en oppvekstroman, men også en kjærlighetshistorie. Den handler om bestevenner som alltid stiller opp for hverandre. Den handler om hvor vanskelig det kan være å fortelle noen om sine innerste tanker, og om hvordan det nesten går galt. For innimellom alt det fine, blir det ganske mørkt.

Andrzej Sapkowski

Volveren: det siste ønsket

Oversatt Agnes Banach
Gyldendal 2020
Presentert av Andreas Kjøde

Andrzej Sapkowski er en polsk forfatter som skrev de første bøkene om Geralt av Riviera for mange år siden.

Et spillselskap fant ut at disse bøkene var et perfekt utgangspunkt for en spillserie. Etter spillsuksessen valgte Netflix å lage en tv-serie som ble vanvittig populær, *The Witcher*.

På norsk heter boka *Volveren*. Dette er en samling av 6 forskjellige fortellinger med en rød tråd. Volvere er profesjonelle monsterjegere. De blir trent opp fra barnsben av. Geralt spesielt er valgt av skjebnen. Han er en sliten middelaldrende mann som er lei av jobben sin, og lei av livet.

Boka tar for seg Geralts liv og virke mens han rir, dreper og knuller seg rundt i en mørk, brutal og dyster verden. Men ikke alt som er stygt er ondt, og ikke alt som er pent er godt. Det viser seg at det er menneskene og ikke monstrene som er nykommerne her. Alver, dverger og såkalte monstre klarte fint å leve i harmoni fram til menneskene kom inn i verden.

Da skjedde to ting. Det første var en masseutrydding av monstre. Som jo hovedpersonen er en aktiv del av. Det andre er at alvene og dvergene enten måtte flytte til mer ubeboelige områder, eller leve undertrykte i gettoer hos menneskene.

Forfatteren er veldig inspirert av øst-europeisk mytologi, som jeg kunne svært lite om.

Sapkowski har mange paralleller til den virkelige verden. For hvorfor er det sånn at vi mennesker gjennom historien ofte har undertrykt, kastet ut eller gjort slaver av de som har virket annerledes? Og hvorfor har alltid svaret vært å drepe rovdyr istedenfor å leve i harmoni med naturen?

Noe annet forfatteren er en mester på er å vise at verden ikke kan tolkes i svart og hvitt, men i et spekter av gråtoner.

Denne boka blir her anbefalt til ungdom, men den passer også ypperlig til voksne lesere.

Gulraiz Sharif

Hør her'a!

Cappelen Damm 2020
Presentert av Beate Ranheim

Lovordene hagler, og anmelderne elsker den. Den er nominert til Bokhandlerprisen og den er nominert til Bragepris. La meg forklare hvorfor.

Dette er Mahmoud historie om den sommeren han er 15 år og bor med familien sin i 12. etasje i ei blokk i Groruddalen. Det er sommer og Mahmoud har skolefri. Han burde kanskje skaffet seg en sommerjobb, men det er kun norske nordmenn som får sommerjobb. Eller jobb i det hele tatt.

Denne sommeren kommer onkelen hans fra Pakistan og skal være i 2 måneder. Mahmoud skal være Oslo-los og tauer onkelen med rundt i Oslo til alle severdigheter og steder som Mahmoud mener er viktige. Onkelen gjør store øyne når han ser hvor forskjellig norsk hverdag er fra den pakistanske. Mahmoud tar han med for å se Pride-paraden og de ser jenter som soler seg toppløse.

Mahmoud forteller om verden slik han ser den. Om fordommer og stereotypier, om rasisme, som går alle veier. Om norske nordmenn, om kastesystemer. Han raljerer med norske verdier, Marius-gensere, om hytta og utedoen, om været, om at norske barn er født med ski på beina og at det er grunnen til at norske damer ikke får flere barn. Om hvordan norske nordmenn ikke vil integreres, de bare flytter.

I starten av denne boka lo jeg voldsomt, men så blander det seg inn et alvor og leseren blir nødt til å forholde seg til noe som ikke er så lettbeint og morsomt likevel. La meg komme med et eksempel. Han forteller om ei lubben dame som har tatt med seg sin lille sønn, Jihad, til kjøpesenteret. Der stikker den lille gutten av og hun løper rundt og roper på han: Jihad! Jihad. Og folk løper til heiser og mot utgangen, Mahmoud også. Den ferme dama har lang kåpe på og folk mistenker at hun har et bombebelte. Det er veldig morsomt, men det blander seg også inn en litt emmen smak i munnen. Alle er redde for terrorister, uansett hvem de er eller hvor de bor.

Fortellergleden er stor, skrevet på sosiolekt og riktig tatt på kornet har jeg hørt av sikre kilder.

Neil Shusterman

Ljå

Oversatt av Morten Hansen
Vigmostad & Bjørke 2020
Presentert av Astrid Bonilla

Det var det samme hvert år: med en gang januar var blitt til februar begynte jeg alltid å vri tenåringshjernen min. Hvordan skulle jeg skaffe nok penger til interrail, Levis-buksa og råkule fantasybøker?

Svaret var selvfølgelig enkelt: jeg trengte en sommerjobb. Veien dit, ikke fullt så enkel. For hvordan skulle jeg klare å skrive søknaden som utkonkurrerte alle de andre? Og ville jeg overhodet greie å ta en telefon til en seriøs arbeidsgiver? Jeg mener uten å virke som en idiot? Heldigvis gikk det som oftest bra. Tenåringene Citra og Rowan er i en litt annen situasjon. De får nemlig en jobb de ikke har søkt på, en jobb de ikke vil ha. Og det er faktisk nettopp derfor de får den!

Høres dette litt kryptisk ut? La meg fortelle litt om framtidssamfunnet disse to lever i. Midtmerika er en tilnærmet perfekt verden. Tordenskyen, en avansert form for digital sky, lagrer all kunnskap og informasjon, og styrer innbyggerne på en rettfærdig måte. Sykdommer er utryddet, alle skader repareres og man kan stille alderen sin tilbake etter eget ønske. Døden, slik vi kjenner den, er også avskaffet, men siden det er bestemt at folketallet ikke skal øke, er befolkningen underlagt den fryktede og beundrede ljå-dommen. Ljåene mestrer drapskunsten, kalt «sanking», ut til fingerspissene. Hvert år skal nye lærlinger

rekrutteres, og det er her Citra og Rowan kommer inn i bildet. De ender opp som håndplukkede, ufrivillige lærlinger hos Ærbødige Ljå Faraday. Men alt er ikke bare fryd og gammen i dette «perfekte» samfunnet. Det er store indre stridigheter i ljå-dommen. Korrupsjon og maktmisbruk er utbredt, og moralen står i fritt fall. Det blir klinkende klart for Citra og Rowan når den øverste lederen bestemmer at den av de to lærlingene som ikke består opptaksprøvene, vil bli sanket av den andre.

Ljå er første bok i Neal Shustermans serie *I sankingens tid*. Den er mørk, uhyggelig, til tider klaustrofobisk og samtidig vanvittig spennende. Det er en «jeg-orker-egentlig-ikke-å-lese-om-disse-groteske-handlingene, men-jeg-klarer-ikke-å-la-være» type roman. Det er enkelt å få sympati med Citra og Rowan, som står midt oppi en rekke moralske dilemmaer. De må velge ut ofrene sine. De må kjenne på det grusomme ansvaret. Vennskapet holder dem oppe, samtidig som de føler på en murrende uro. For kan de egentlig stole på hverandre?

Øystein Stene

Pustens lov

Cyldendal 2020
Presentert av Beate Ranheim

Vi står midt i en pandemi og jeg har tenkt av og til at vi som har lest mange dystopier før, vi er liksom bedre rusta for denne tida vi er i nå.

I høst leste jeg *Pustens lov*. Alm har vokst opp i Fjordbyen, den byen vi nå kjenner som Oslo. I Fjordbyen lever menneskene i hermetisk lukket bygg – luften utenfor er farlig. Teknologien er i ferd med å knele, det er knapphet på varer, tilstanden er kritisk.

Hennes første minne er fra sovesalen der hun sov sammen med andre barn. Alm og de andre barna ble passet på av forskjellige voksne, men ingen har søsken, ingen har foreldre. Mens hun vokser opp, får hun vite hvorfor det er sånn. Det startet med en epidemi i et av våre naboland og som de først kalte søvngjengersyken. Epidemien spredde seg raskt og ble en pandemi og nå er det kun et fåtalls friske mennesker på jorda.

Nå er Alm 19 år og hun har blitt utvalgt til å bli leder. En del av lederopplæringen innebærer at hun skal være med i ute-teamet. Ute-teamets primære oppgave er å se etter drektige mape utenfor Fjordbyens beskyttende vegger. Maper er mennesker som har mistet sin menneskelighet. De har mistet språket, mistet evnen til å bruke verktøy. De var mennesker helt til de ble utsatt for den farlige lufta. Fanger

de en drektig mape og tar henne med inn, vil babyen trekke været for første gang i ren luft og ikke bli smittet. Alm har en mengde følelser og tanker rundt dette. Om menneskeverdet, om livet og om hvor hun kommer fra. Ute på oppdrag får hun en rift i beskyttelsesdrakten og plutselig står hun selv i fare for å bli en mape.

Jeg har hørt at Øystein Stene begynte på denne romanen før vi hadde hørt om Korona og Covid-19. For et lykketreff for ham. For det er flere, ja mange likhetstrekk med verden i dag. Og derfor er det ekstra skummelt fordi det som skjer i denne romanen er ikke søkt eller utrolig. Advarslene har vi hørt alle sammen.

Pustens lov er første bok i trilogien om Alm. Og det er fint, for denne mannen kan fortelle. Han skriver godt, svært godt. Og den har kanskje årets fineste omslag.

Erin Stewart

Arr som vinger

Oversatt av Rune R. Moe
Kagge 2020
Presentert av Andreas Kjøde

Ava er alenebarn og hadde kusinen, som også var hennes beste venninne på besøk.

Etter en hyggelig middag med foreldrene sover de to jentene sammen på Ava sitt rom. De koser seg og snakker sammen til seint på natt og sovner.

Så kommer brannen. Brannen som tar livet av alle i huset bortsett fra Ava. Hun klarer å kaste seg ut av et vindu i siste sekund. Dette kunne vært en historie om en tenåringsjente og sorgen hennes, men den handler om noe mer. Ava kommer ikke uskadd ut av brannen. Hun har tredjegrads forbrenning på 60 % av kroppen. Spesielt ansiktet er veldig forbrent.

Etter et langt opphold på sykehus skal hun begynne på videregående. Vi blir med Ava på en utrolig reise. Hun får to gode venner. Hun blir forelsket. Hun opplever å bli baksnakket og latterliggjort. Midt i det hele blir hun også med på å starte en musikal. Boka har også stort fokus på det kompliserte forholdet hun har til tanten og onkelen hun bor hos. De vil hennes beste, men sørger over datteren deres som døde i brannen. Samtidig er Ava takknemlig for at de har tatt henne inn, men er fortsatt ei traumatisert tenåringsjente oppi det hele.

Det denne boka egentlig gjør er å

stille deg spørsmålet: Hva ville du gjort hvis du mistet alt? Hva om alle du elsker høyst i denne verden hadde dødd på en forferdelig måte? Hva hvis du hadde blitt skadet for livet? Hvordan hadde du taklet det? Hadde du gitt opp? Hadde du lagt deg ned i et gjørmebad av smerte og fortvilelse og blitt liggende? Eller hadde du gjort som Ava Lee, samlet alle dine krefter, reist deg opp og gått videre? Ett steg om gangen.

Peter Strassegger

Aleksander den store

Samlaget 2020
Presentert av Maria Balog Meldalen

Når noen slår deg, er den eneste løsningen å slå tilbake, ikke sant?

Det tenker i hvert fall Aleksander. Etter å revis med mobbing slår han hardt tilbake mot klassens bølle. Så hardt at mor blir redd for at de glassaktige øynene hans er kommet for å bli. De glassaktige øynene som kunne komme over ham fra han var liten, når uroen og panikken i kroppen ble for mye, og han ikke hadde helt kontrollen, og det eneste som lå igjen var ødelagte ting og ødelagte dyr. Nå mener mor at ingen leger i landet de bor i kan hjelpe ham. Det eneste som vil hjelpe er at de flytter til Norge, til hennes barndomshjem i en liten bygd. Der kan mor få det hun vil: en ny start, nytt land, nytt hus, ny baby. Far og Aleksander må bare bli med på lasset. Men Aleksanders nye start ser fort ut som det samme gamle når også denne skolen viser seg å ha gutter som aller helst vil møte en ny gutt med nevene først, og i hvert fall hvis han er utlending. Samme problem krever samme løsning, så klart. Eller gjør det det?

Dette er en bok om vold. Om hvorfor noen vil slåss, og hvorfor noen kan gi seg. Den handler om å være innafor og utafor, redd og redselsfull, og stor og liten.

Aleksander den store er forfatterens første ungdomsroman. Han er en forfatter jeg virkelig håper vil skrive flere ungdomsbøker. Jeg tror hans stemme vil være unik blant norske ungdomsbokforfattere. Peter F. Strassegger er også psykolog, og det merkes godt i denne boka. For *Aleksander den store* er ikke en spenningsbok. Det er mye slåssing, men lite action. Her kommer vi isteden under huden, opp i hodet og inn i hjertet på en gutt det for mange av oss ellers vil være vanskelig å forstå. *Aleksander den store* er en knapp, rar, vakker og vond bok. Den er rask og enkel å lese, men ikke enkel å glemme. Her er det mye å fordøye, og det er ei bok som sitter i kroppen lenge. Dette er boka for de ungdommene man uroer seg for, og for alle de som vil forstå dem.

Perfekt ondskap

Cyldendal 2020
Presentert av Stig Elvis Furset

Yin og yang er eit kjent begrep frå austleg filosofi. Størrelsane symboliserer eit prinsipp om balanse. Mellom det mørke og det lyse. Det varme og kalde. Det vonde og gode.

Skage i *Perfekt ondskap* har sett seg godt inn i filosofien. Han er forført av ideen om at alt bør vere i symmetrisk balanse. Og ikkje kun forstått som filosofi. Balansen treng handlingar. I røyndommen. Og han har funne eitt område som er i vill ubalanse. Mellom det gode og det vonde er det ikkje symmetri.

Det er altfor mykje godhet rundt Skage. Folk er hensynsfulle. Dei er opptekne av miljøet. Har gode intensjonar. Så han tar på seg oppgåva med å bøte på revna som er oppstått ved å vere vondast mogleg. Når han heilt frå han var liten har kjent seg vond, så er det eit perfekt lykketreff.

Skjønt, lykketreff og lykketreff. Det vil seie at flaks og uflaks er med i spelet. Skage er ikkje så sikker på det. Tvert imot. Uhell og ulukke skjer som ein konsekvens av noko. Viss nokon på kafé har sett glaset nær bordkanten, har dei gjort eit valg. Som gjer det mogleg for Skage å skumpe borti det, med ei perfekt landing ned i veska som ligg plassert på golvet som resultat. Eller: Har du sete deg for langt ut på ein mur, kor det er fleire meter ned, så har du deg sjølv å takke for at Skage vil utnytte moglegheiten

for at du kan komme til å ligge på fortauet nedanfor med brukne bein. Eller ein stygg hodeskade.

Skage ser slike ting. Og sørgjer for at skulda kan leggjast på andre. Det er det som gjer han perfekt vond. Han observerer: "Ingen påstår at jeg er et problem i samfunnet, fordi ingen skjønner at jeg er problemet".

Er det noko ungdomslitteraturen treng, så er det lått og løye. Og dette er morosamt. Svingen har tidlegare skildra hovudpersonar som set i verk ting som skaper uventa utfall, der dei materielle øydeleggjelsane er store. Primitive pungdyr er herved nevnt.

Perfekt ondskap kan og minne litt om Christian Valeur si bok *Sprengt monster*. Skilnaden er berre at der Valeur sin antihelt ikkje tenkjer på konsekvens, så gjer Skage det heile tida. Og Svingen drar det langt, i ei bok der den utspekulerte låtten blir hengande igjen etter at siste side er lest.

Mariko Tamaki

Laura Dean driver og dumper meg

Ill. Rosemary Valero-O'Connell. Oversatt av Anne A. Solberg
Cappelen Damm 2020
Presentert av Maria Balog Meldalen

Laura Dean driver og dumper meg handler om Freddy som er 17 år og ulykkelig forelska i skolens kuleste jente, Laura Dean.

Freddy er ikke bare forelsket i Laura Dean, av og til får hun til og med være kjæresten hennes! Laura Dean sier selv rett ut at hun er uimotståelig, og det synes Freddy også. Så uimotståelig at hver gang Laura Dean har dumpet henne, så er Freddy klar til å ta henne tilbake. Og hvis Laura Dean plutselig vil henge allikevel en kveld, så har Freddy lett for å glemme at hun egentlig har en avtale med vennene sine. Helt til Laura Dean dumper henne igjen, og vennene må plukke opp Freddy fra grøfta. Igjen. For når du har en dårlig kjæreste så er det vanskelig å være en god venn. Man blir på en måte gående i en tåke hvor alt du ser er hånda framfor deg og dine egne problemer. Til slutt kan du nesten ikke se deg selv heller, for i den tåka er det lett å miste seg selv. Heldigvis kan man finne veien ut av tåka hvis man får noen tåkelurer av noen oppvekkere, og heldigvis er gode venner der også når du kommer ut av tåka igjen.

Jeg tror denne tegneserien er årets favoritt for meg, og dette har vært et sterkt år etter min mening. En ting er at den har skeive karakterer, hvor problemet deres ikke er at de er skeive, det er ganske forfriskende.

Den er også en favoritt fordi den er så frustrerende å lese. Det som gjør den frustrerende er at den tar så på kornet hvordan det er å være fullstendig hekta på en person og hvordan det er å se på noen være hekta. En enkel fargepalett, i svart, hvitt og rosa, og en strek som kan romme en verden av følelser med få strøk, gir nydelige og subtile tegninger. Forlaget skriver bak på boka at den handler om å være ung og forelsket. Det er jeg helt uenig i. For dette er en opplevelse som overskrider alder, kjønn og legning. Denne boka er altså perfekt for de litt eldre ungdommene, og opp til ca. 100 år.

Angie Thomas

På vei mot toppen

Oversatt av Vibeke Saugstad
Gyldendal 2020
Presentert av Astrid Bonilla

Jeg har nylig tilbrakt 447 sider i ghettoen i en amerikansk forstad.

Jeg har hatt nærkontakt med voldelige gjenger som slåss mot hverandre. Jeg har sett hvordan svarte og latinamerikanske elever mye oftere bli slengt i bakken og sjikanert av sikkerhetsvaktene på den videregående skolen enn de hvite. Jeg har kjent en uro for at strømmen skal bli slått av på grunn av regninger som ikke blir betalt og at kjøleskapet skal bli tomt. Jeg har også følt på redselen for at de eneste voksne omsorgspersonene som er igjen, enten skal havne i fengsel eller la seg lokke tilbake inn i rushelvetet.

Men viktigst av alt, jeg har fått meg ei ny venninne: den kreative, impulsive og godhjerta 16-åringen Bri. Hun har et udiskutabelt talent for å skrive raptekster. Musikken gir henne styrke og motivasjon, i tillegg til et utløp for oppsamlet raseri og frustrasjon. Bris aller største drøm, er å slå igjennom som rapartist. Hun er ikke en hvem-som-helst i rapmiljøet heller, men datter av den legendariske undergrunnsrapperen Lawless. Så når Bri deltar på sitt første battle med sangen *På vei mot toppen* foran en fullstappet boksearena, nærmest eksploderer publikum i ekstase.

Ballen begynner å rulle. Og den ruller veldig fort. Bri kommer opp i situasjoner hun ikke hadde forutsett, sånn som at sangen hennes blir trukket med inn i en pågående rasekonflikt på skolen. For er det helt likegyldig hva man rapper om? Hvilken makt har ord? Og hvilken pris har det å spille tøff gangsterjente? Bri blir også dratt med inn i en kynisk plate-verden, der hun må ta stilling til hvem hun er og om hun er til salgs.

For meg er denne boka et eksempel på magien som kan oppstå i møtet mellom bok og leser. Karakterene engasjerer meg. Jeg synes miljøbeskrivelsene er gode og troverdige.

Jeg regner med at dere husker Angie Thomas' forrige store suksessroman *The Hate U Give* som, dessverre får jeg vel nesten si, fortsatt er høyaktuell. Hun sier at *På vei mot toppen* er en oppfordring til alle de sterke løvetannbarna der ute om aldri å tie stille! Jeg heiet på Bri gjennom hele boka. Og jeg heier fremdeles på henne og på alle andre som bare drømmer om å få lov til å holde på med det de elsker.

NOTATER

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

NOTATER

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

Viken fylkesbibliotek
Grønland 58
3045 DRAMMEN
www.vikenfylkesbibliotek.no